

İsveç'in Kuzey Yüzü

The Northern Face of Sweden

Yazı Story - Lola Akinmade Åkerström
Fotoğraf Photography - Lola Akinmade Åkerström

1

Norveç, İsveç, Finlandiya ve Rusların Kola Yarımadası topluca Sâpmi (Laponya) olarak biliniyor. Burası, Sami halkının da yurdu. Bölgede yaşayan Nutti ailesi, gezginlere kültürlerini ve ren geyiklerini tanıtıyor.

Norway, Sweden, Finland, and the Russian Kola Peninsula are collectively known as Sâpmi and are home to the indigenous people of Sámi. The Nutti family in Sweden introduces travelers to their culture and reindeer.

İSVEÇ • SWEDEN

Başkent • Capital
Stockholm

Resmî dil • Official language
İsveççe • Swedish

Yüzölçümü • Area
450,295 km² • 173,860 mi²

Nüfus • Population
9 milyon 954 bin 420 • 9,954,420

Güneş ufukta asılı kalmış, asla yükselmeyecek gibi duruyor ama bir yandan da aşağıdaki kar kütlelerini altın rengi ışıyla sarıya boyuyor... Gökyüzü ise bulutsuz ve masmavi. Uçağımız pastanın beyaz kremasına benzeyen İsveç Lapland'i üzerinde Kiruna'ya doğru süzülürken kaptan pilotumuz şanslı olduğumuzu söylüyor. Kuzey Işıkları'na büyük ihtimalle yetişeceğiz...

Uçaktan inince -18 derecelik bir soğuk, beni karşılama gelen Carina'dan önce "Hoş geldin." diyor. Carina, 1996'dan bu yana eşi ve iş ortağı Nils Nutti'yle birlikte yerel eko-macera şirketi Nutti Sami Siida'yı işletiyor. "Siida" kelimesi yerli Sami topluluğunu ve ren geyiklerinin etrafta dolaşıp yemlendiği bölgeyi temsil ediyor.

Dört ülkeye dağılmış olan Sami halkı eski bir göçebe topluluk ve bir bölümü İsveç'te, azınlık statüsünde yaşıyor. Geleneksel kıyafetlerinde bir arada kullanılan mavi, kırmızı, sarı ve yeşil renkler aynı zamanda Sami bayrağının da renkleri...

Samiler asırlardır göçebe ren geyiği çobanı olarak biliniyorlar ancak bugün İsveç'te yaşayan Samilerin sadece yüzde 10'u ren geyiği yetiştiriciliği yapıyor. Ren geyikleri sayesinde günlük

The sun hovered in the horizon but never truly rose, bathing densely packed snow with golden light. Swedish Lapland spread out like white sheets of cake icing as our plane made its final approach into Kiruna with cloud-free and crisp blue skies above us. This elicited a remark from our pilot over the intercom: "We are in luck." Our chances of catching the Northern Lights were extremely high.

Upon arrival, I walked out into a bone-chilling 18 degrees below zero, and the waiting arms of Carina, who since 1996 has been running the indigenous eco-adventure company, Nutti Sami Siida, with her partner in business and love, Nils Nutti. The word "Siida" represents a local Sámi community and their reindeer pastoral foraging area.

Spanning four countries, the Sámi people are an ancient nomadic community; some form a minority that lives in Sweden. The colors blue, red, yellow and green in the Sámi flag were once used in their traditional clothes.

Though known for centuries as nomadic reindeer herders, only 10 percent of the Sámi work in the reindeer industry in modern Sweden. They depend on reindeer for their daily sustenance by using every

1- İsveç'in kuzey bölgeleri kış boyunca 0-2 saat güneş ışı alıyor ve asla tam anlamıyla doğmayan güneş ufukta asılı kalıyor.

Northern regions of Sweden get between zero to two hours of sunlight during the winter; in fact, the sun never truly rises but stays low on the horizon.

2- İsveç, Jukkasjärvi'deki Nutti Sami Siida Ren Geyiği Ağılı'nda Kuzey Işıkları'nın peşinde.

Chasing Aurora Borealis at the Nutti Sami Siida Reindeer Lodge in Jukkasjärvi, Sweden.

1

66

**Kuhmunen ailesi göç boyunca,
keyfince gezinen ren geyiklerini
takip ederek yol alıyor.**

**The Kuhmunen family follows the
reindeer who freely roam during
migration.**

99

ihtiyaçlarını karşılayabiliyor; etini ve yağını pişiriyor, postundan ve derisinden giysi yapıp boynuzlarıyla da bıçak, silah, çeşitli aletler ve daha pek çok şey üretiyorlar.

Ren geyiği çobanlığı Sami hayat tarzını tanımlayan tek özellik olmasa da kültürlerinin güçlü bir sembolü olarak kalmaya devam ediyor. Carina ve Nils Nutti'nin ataları çok uzun yıllardır bu bölgedeymiş. Nils'in anlattığına göre, beyaz ren geyikleri kültürlerinde özel bir yere sahip. Bu nedenle geyik manevi anlamda onlar için büyük önem taşıyor.

25 yılı aşkın bir süredir çobanlık yapan Nils, şirketini kurarken bakmakta olduğu binlerce ren geyiği içinde zayıf olanları çetin kış şartlarında koruyup hayatta kalmalarını sağlamayı amaçlamış. Kuzey Kutup Bölgesi tundrasında aç kalmamaları için kış mevsiminde ren geyiklerine ağılda bakıyorlar. Yerel işletmelerinin rutin işlerini

1 - Kuhmunen ailesi dört asırdan uzun bir süredir her şubat ayında kurulan yerli Sami Jokkmokk Kış Pazarı'ndaki ren geyiği karavanına hazırlanıyor.

The Kuhmunen family prepare for the reindeer caravan at the over 400-year-old indigenous Sami Jokkmokk Winter Market held every February.

2 - El yapımı ürünler Jokkmokk Pazarı'nda satışa sunuluyor.

Handcrafted goods for sale at the Jokkmokk Market.

2

part of the animal such as meat and fat for cooking, fur and skin for clothing, horns for knives, weapons, and tools.

Though herding reindeer is by no means the only defining element of Sámi lifestyle, it remains a strong symbol of their culture. Carina and Nils Nutti have deep ancestral roots in the area. Nils would later explain to me that white reindeer bears an important place in their culture, physically and spiritually.

A herder for over 25 years, Nils started the company as a way to protect the weaker reindeer within the herd who during harsh winters couldn't dig through the snow to access food and thus survive along with the thousands more reindeer that he owned. To prevent starvation out in the arctic tundra, the Nutti family decided to corral them into enclosures during winters and by running their own sustainable local business, they can let travelers explore centuries-old Sámi culture respectfully.

Türk Hava Yolları ile IST → ARN 3 sa 45 dk
Türk Hava Yolları, İstanbul ile Stockholm arasında haftanın her günü karşılıklı seferler düzenliyor.

Fly Turkish Airlines IST → ARN 3 h 45 min
Turkish Airlines has daily round-trip flights between Istanbul and Stockholm.

turkishairlines.com

Nutti Sami Siida'dan Nils ve Per-Anders eşliğinde ren geyiği kızılağıyla kutupaltı ormanları ve kış manzaraları arasından ve donmuş göllerin üzerinden geçiyoruz.
Reindeer sledding with Nils and Per-Anders Nutti of Nutti Sami Siida through boreal forests and winter landscapes as well as across frozen lakes.

1- Jokkmokk'taki tarihi pazarda izleyebileceğiniz Teater Sláva grubundaki müzisyenler.

Musicians performing with the group Teater Sláva at the historic market in Jokkmokk.

2- Jokkmokk'taki geleneksel pazardaki satıcılarda çeşitli merhemler, yağlar ve ev yapımı bitkisel ilaçlar bulabilirsiniz.

Vendors sell salves, ointments, and other homemade herbal remedies at the historic market in Jokkmokk.

yürütürken bir yandan da gezginlerin Sami kültürünü layıkıyla keşfetmesini sağlıyorlar.

Buz Otel'in bulunduğu Jukkasjärvi'yi arkamızda bırakıp arabayla 17 kilometre kat ederek Torne Nehri'nin kıyısında uzanan bakir doğal alandaki ren geyiği inlerinden birine geliyoruz. Birkaç metre ötemdeki ahşap kafeslerde Jakob Cederang, 100'den fazla ren geyiğini besliyor. Jakob, Nils'in kuzenlerinden biri.

Kuzey Kutup Dairesi'nin 300 kilometre ilerisinde; Norveç-İsveç sınırı boyunca uzanan dağlardaki binlerce ren geyiğinin hamiliğini üstlenen Nutti ailesine tam olarak kaç ren geyikleri olduğunu sormuyorum. Çünkü Sami kültüründe bu soru, bir yabancıya bankada ne kadar parası olduğunu sormakla eşdeğer!

Aslında ren geyiklerinin Nuttilere çobanlık yaptığını söyleyenler var. Büyük önem taşıyan bu ayırım Samilerin doğayla ve ren geyikleriyle bağının ne kadar güçlü olduğunu göstergesi: Göç boyunca aile, keyince gezinen ren geyiklerini takip ediyor; her nereye gideceklerse oraya kendi tempolarıyla göç eden geyikleri izleyip peşinden yürüyor.

Açık ateşte ren geyiği yağı kullanarak geyik eti pişirmek, bu kültürel unsurun tadını çıkarmanın geleneksel bir yolu.

Cooking reindeer meat in reindeer fat over open flames is a traditional way of enjoying this cultural delicacy.

We drove 17 kilometers to Jukkasjärvi, past the ice hotel, towards the reindeer lodges out in the wilderness along the banks of the frozen Torne Alv (Torne River). We arrived at the reindeer lodge and a few feet from me were wooden pens where Jakob Cederang, one of Nils's cousins was feeding over 100 reindeer.

Thousands more were deep in the mountains between the border of Norway and Sweden about 300 kilometers past the Arctic Circle leading other members of the Nutti family. I already knew not to ask exactly how many reindeer this family owned because in Sámi culture, it's like asking a stranger their bank account balance.

They say that it's the reindeer that herd the Nuttis, not the other way around. This great distinction represents how intrinsically deep the connection is between the Sámi, nature, and their reindeer. The family follows the reindeer who freely roam at their own pace, as the flock follows the shepherd.

The next day, I met up with Nils and his brother Per-Anders Nutti and their farmhand Jakob who were lassoing up strong male reindeer to harness and attach to sleds. While both brothers use snow scooters today to herd and move around the tundra, their father Henrik used traditional sleds with his own reindeer, and by tapping into his vast knowledge, Nils and Per-Anders were able to domesticate and train their own reindeer to pull sleds.

1

2

1

Ertesi gün Nils, erkek kardeşi Per-Anders Nutti ve erkek ren geyiklerine koşum takımını giydirip onları kızaklara bağlayan rençber Jakob'la buluşuyorum. İki kardeş sürüyü kontrol etmek ve tundra-da dolaşmak için kar motosikleti kullanırken babaları Henrik, kendi ren geyiğini koştuğu geleneksel kızağa binmeyi tercih ediyor. Nils ve Per-Anders, babalarının engin bilgi birikiminden istifade ederek ren geyiklerini evcilleştirmeyi ve kızakları çekmeleri için eğitmeyi başarmış.

Per-Anders "Erkek ren geyiğine ihtiyacımız var çünkü daha güçlüler. Kızakları onlar çekiyorlar." diyor ve ekliyor: "Arkalarında durmasanız iyi olur çünkü çifte atabiliyorlar. Özellikle sağ arka ayakları çok tehlikeli; sizi ezebilirler."

Ren geyikleri için kum torbası olmayacağıma dair güvence aldıktan sonra, enerjik görünen bir ren geyiğini seçiyorum; Per-Anders de koşum takımını giydirip kızağıma bağlıyor. Daha sonra Nils ve Per-Anders, belimize kadar gelen karla kaplı kuzey ormanlarında ve donmuş göllerin üzerinde ren geyiklerini nazik ama kararlı bir şekilde nasıl idare edeceğimi gösteriyor; böylece geçmiş yüzyıllar öncesine uzanan ren geyiği kızağıyla kayma gelenekini denemiş oluyorum.

Ögle yemeğimizi *tentipi* adı verilen çadırda yiyoruz; sıfırın altındaki buz gibi havada alevlerin çıkardığı duman maviye çalıyor. Per-Anders, yaban hayatta kendisinden çok daha fazla yol kat etmiş gibi görünen rüstik bir kızartma tavasında ren geyiği yağında *souvas* (dört saat tütsülenmiş ren geyiği eti) pişiriyor.

"Her gün ren geyiği eti yiyoruz." diyor Per-Anders ve büyük *souvas* parçalarından bir kepçe alıp

"We need the male reindeer because they are much stronger and we use them for sledding," Per-Anders explained. "Never stand behind them because they can kick. Especially behind their right back leg because they could stomp on you."

After reassurances from Per-Anders that I won't turn into a reindeer kicking bag, I picked out a virile-looking reindeer which Per-Anders harnessed and attached to my sled. Then both Nils and Per-Anders showed me how to gently yet sternly guide them through boreal forests with waist-deep snow and across frozen lakes as we tried out their centuries-old tradition of reindeer sledding.

Lunch was under a tentipi over open flames whose smoke turned blue as it rose through subzero freezing temperatures. Per-Anders cooked *souvas* (reindeer meat smoked for four hours) in reindeer fat in a rustic frying pan that looked like it had logged more wilderness miles than its owner.

1- Nutti Sami Siida Ren Geyiği Ağılı'ndaki geyik kafeslerinin çitlerine asılı rengârenk koşum takımları.

Colorful harnesses lining the fences of the reindeer pens at Nutti Sami Siida Reindeer Lodge.

2- Ağıl arazisi üzerine kurulu *káta* adı verilen geleneksel Sami çadırlarında açık ateşte pişirilen tütsülenmiş ren geyiği eti yemeği *souvas*.

Cooking *souvas* (smoked reindeer meat) over open flames inside a *káta*, a traditional Sami tent pitched on the grounds of the lodge.

2

gatu adı verilen ekmeğin üzerine koyuyor; yanında da ahşap bir bardağın içinde sıcak kırmızı yaban mersini suyu ikram ediyor. Samiler yemeklerini de doğayla iç içe yediklerinden ren geyiği eti ve yabani somonun yanı sıra melek otu, yaban mantarı ve Arktik yemişler gibi yerel bitkilere de kolayca erişebiliyorlar. Doğayla, rüzgârın esiş yönüyle ve iklimle böylesine bir uyum içerisinde yaşayan Samiler, Kuzey Işıkları'nın ne zaman görülebileceğini de tahmin edebiliyorlar.

Rastlanması zor ışıklara gelirse... Nutti Sami Siida ren geyiği ağılındayken birkaç kez yakalama fırsatım oldu.

Samilerin yaşlı üyelerinden Kärstedt Anders horoz mantarı, yaban mersininde marine edilmiş ren geyiği bifteği ve ren geyiği yağında pişirilmiş patatesle bize rüstik bir Arktik akşam yemeği hazırladıktan sonra oturduğumuz ahşap locadan çıkıp Kuzey Işıkları'na dair bir işaret olup olmadığını görmek için ufka bakmak üzere karanlık kış gecesine doğru yürüdü.

Önce havaya sonra saatine bakıp bana döndü: "Işıklar iki saat içerisinde, dokuza doğru görünmeye başlar." Ve haklı çıktı. Saat dokuzu birkaç dakika geçe parlak yeşil ve mor ışık hüzmeleri çivit mavisi gökyüzünde belirmeye başlamıştı.

Tüyolar • Tips

Jukkasjärvi'ye gidin

Stockholm'le Kiruna arası uçuş 1,5 saat. Burayla Jukkasjärvi arası arabayla yalnızca 17 kilometre. Bölge biraz geniş olduğundan araba kiralamak iyi bir alternatif.

Konaklama

Nutti Sami Siida'nın ufak odun sobası bulunan sade ve rüstik localarında doğayla iç içe olun. Sanatçılar Torne Nehri'nden alınan buz parçalarını oyarak Buz Oteli'ni her yıl yeniden inşa ediyor.

Etkinlikler

Ren geyiği kızığında kayma, kar arabasıyla gezinti, Arktik yabani safariler, Kuzey Işıkları ve Sibiry kurtlarıyla kızak kayma unutulmaz deneyimlere birkaç örnek.

Ziyaret etmek için en iyi zaman

Soğuğa dayanabilirseniz Sápmi'nin keyfine tam anlamıyla varmak için kış en iyi zaman. Ocak ve şubat en soğuk ve Kuzey Işıkları'nı görme ihtimalinizin en yüksek olduğu aylar.

Get to Jukkasjärvi

It takes about 1.5 hours to fly from Stockholm to Kiruna. And then in Kiruna, Jukkasjärvi is a 17-kilometer car drive from here. Consider renting a car to explore the vast region.

Stay

Get close to nature in Nutti Sami Siida's minimalist rustic lodges with small wood-burning stove fireplaces. ICEHOTEL is rebuilt annually and carved by artists out of frozen ice from the Torne River

Activities

Outdoor activities such as reindeer sledding, snowmobiling, Arctic wildlife safaris, chasing the Northern Lights, and husky sledding are memorable once-in-a-lifetime experiences.

Best time to go

If you can brave the cold, winter is the best time to truly enjoy Sápmi. January and February are the coldest months and your best chances for seeing the Northern Lights.

Nihayet Kuzey Işıkları Nutti ailesinin Jukkasjärvi'deki kâta'sının üzerini örten çivit rengi gökyüzünü aydınlatıyor.

The Northern Lights (Aurora Borealis) finally light up the indigo skies above the Nutti family's kâta in Jukkasjärvi.

"We eat reindeer meat every day," Per-Anders shared as he scooped thickly-cut chunks of *souvas* onto a flat bread called *gatu* and passed it to me with a cup carved out of wood and filled with warm lingonberry juice. The Sámi eat close to nature, which means native herbs like Angelica, wild mushrooms and Arctic berries, in addition to reindeer and wild salmon. Being so in tune with the earth, the way the wind flows, and weather patterns means they can also estimate the probability of Northern Lights.

As for those elusive lights, I caught them several times while at the Nutti Sami Siida Reindeer Lodge.

After a rustic dinner of Arctic chanterelle mushroom soup, reindeer steak marinated with wild blueberries, and potatoes roasted in reindeer fat which the Sámi elder Anders Kärstedt prepared, he walked out of the wooden lodge where we were sitting into the dark winter night and scanned the horizon for signs of the aurora.

He looked down at his watch. "The lights should appear within the next two hours by 9 p.m.," he told me based on what he was seeing. And right on time, the lights started to appear a few minutes past 9 p.m., bursting through the indigo sky in vibrant green-and-purple shimmering ribbons of light.